

**35. OBLETNICA
ZAČETKA DELA ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA
V LJUBLJANI**

1938–1973

ONKOLOŠKI INŠTITUT LJUBLJANA

**35. OBLETNICA
ZAČETKA DELA ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA
V LJUBLJANI**

Ljubljana 1973

Samo za interno uporabo

Oproščeni plačila temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja
Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS št. 421-1/74, dne 2. 7. 1974

PROGRAM

SOBOTA, 15. DECEMBA 1973

Ob 10. uri

V predavalnici stavbe C

Pozdravni nagovor predsednika sveta inštituta prof. dr. Marjana Erjavca	
Pozdravi in čestitke gostov	5
Onkološki inštitut ob 35-letnici prof. dr. Božena Ravnihar	7
O skladu za gradnjo — predsednik sklada prof. dr. Rado Poljanšek	14

Ob 11. uri

Odkritje spominske plošče — prof. dr. Rado Poljanšek, tov. Franka Glavan	16
Ogled obnovljenih prostorov stavbe C	
— bolniški oddelek	
— lokacijski rtg aparat	
Razstava grafikonov s prikazom dinamike dela in razvoja inštituta	
Otvoritev Centra za bolezni dojk dr. Jože Žitnika	
Ogled stavbe A	
— operacijski oddelek in oddelek za intenzivno nego	
— radioizotopna enota in »Teratron«	
Ogled INDOK enote v stavbi B	
Zabeležke gostov v spominsko knjigo	17

SOBOTA, 15. DECEMBRA 1973

Ob 19. uri (v Klubu poslancev)

Proslava kolektiva — prireditev sindikalne podružnice

Program:

— pozdrav predsednika dr. Tomaža Benuliča	
— nagovor direktorice prof. dr. Božene Ravnihar	
— podelitev nagrad	20
— tovariško srečanje	
Zahvala in priznanje delavcem, ki so prispevali k uspešnosti proslave	22
Gradivo iz razstave ob proslavi	24

POZDRAVI IN ČESTITKE GOSTOV

Dr. Srečko KOREN — predsednik Socialno zdravstveneg zbora Skupščine SRS

Dr. Stanko LAJEVEC
namestnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo
— v imenu republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo

Prof. dr. Čedomir RAVNIK
dekan Medicinske Fakultete
— v imenu Medicinske fakultete v Ljubljani

Tov. Janez ZEMIJARIČ
direktor kliničnih bolnic
— v imenu Kliničnih bolnic

Doc. dr. Zora KONJAJEV
— v imenu Kliničnih bolnišnic za otroške bolezni

Prof. dr. Miroslav KALIŠNIK
— imenu Slovenskega zdravniškega društva in
— v imenu Centra za informatiko v biomedicini

Dr. Srečko Koren med pozdravnim nagovorom

Ing. Viktor TURNŠEK
predsednik Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije
— v imenu Zveze raziskovalnih organizacij

Dr. Dušan REPOVŠ
— v imenu Društva za boj proti raku

PISMENE ČESTITKE

Dr. Aleksandra KORNHAUSER
predsednica Izvršnega sveta Skupščine SRS

pismo:

»Zaradi neodločljivih obveznosti na Ravnah se žal ne morem udeležiti Vaše slavnosti. Zato mi dovolite, da Vam pismeno izrazim svoje iskrene čestitke k jubileju.

Kadarkoli razmišljam o Vašem delu, zaslutim, da terja veliko znanja zaradi zapletenih procesov, a še več moralne moči v trenutkih, ko niti znanje, niti predanost delu, niti največji humanizem niso dovolj, da bi se večkrat tudi zelo mlado življenje izteklo.

Želim Vam zaupanja v svoje delo. In rada bi Vam povedala, da ga globoko spoštujem in si bom po svojih močeh in dolžnostih prizadevala, da bi bili pogoji zanj v skladu z njegovo težo«.

Ing Marko BULC
član predsedstva SFRJ

Prisrčna hvala za vabilo na proslavo 35-letnice inštituta. Žal sem ta dan nujno zadržan v Beogradu, zato svečanosti ne morem prisostvovati.

Zavedajoč se pomena onkologije za preprečevanje sodobnih bolezni in vašega osebnega prizadevanja, iskreno čestitam k doseženim uspehom.

S tovariškimi pozdravi

Prof. dr. Srečko RAINER
predsednik sveta Medicinske fakultete v Ljubljani in
predstojnik katedre za ginekologijo in porodništvo

Vesel sem bil povabila na proslavo 35-letnice onkološkega inštituta, ki ga že toliko let uspešno vodite.

Žal pa se proslave ne bom mogel udeležiti.
Kolektivu in Vam želim sreče in uspehov.

TELEGRAMI S ČESTITKAMI

Prim. dr. Samo HASAJ
predstojnik Zavoda za rentgenologijo splošne bolnice v Mariboru

Kolektiv UČNIH DELAVNIC
Zavoda za slušno in govorno prizadete v Ljubljani

Prof. dr. Božena RAVNIHAR, direktor inštituta

OB 35-LETNICI ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA V LJUBLJANI

Spoštovani gostje!

35-letni jubilej neke ustanove ni tako zaokrožen in značilen, kot sta npr. četrtali polstoletnica, in bi ga verjetno niti ne proslavljali, če bi prav to leto v razvoju našega inštituta ne bilo pomemben mejnik, mejnik med njegovimi sicer znatnimi dosežki v zadnjem obdobju in pa tem, kar potrebe zdaj nujno terjajo, da bi lahko zadovoljivo opravljal svoje naloge v bodoče. Če se ozremo v preteklost, je bilo takih pomembnih mejnikov več, ki so prav tako kakor današnji bili povezani predvsem s prostorskimi pridobitvami. Boj za življenjski prostor se namreč kot rdeča nit vleče skozi vso zgodovino našega inštituta, od njegovega zametka v skromnih adaptiranih prostorih jugovzhodnega vogala »šempetrske kasarne« pa vse do danes.

Korenine inštituta segajo tja v dvajseta leta, ko je takrat vse bolj občuten problem pojavljanja raka in zdravljenja te bolezni začel pritegovati pozornost in zanimanje nekaterih zdravnikov. To so bili predvsem kirurg dr. Josip CHOLEWA, primarij v brežiški bolnišnici in privatni docent na zagrebški medicinski fakulteti, v ljubljanski bolnišnici pa otolaringolog, prim. dr. Josip POGAČNIK, rentgenski prim. dr. Alojz KUNST, ginekolog prim. dr. Leo ŠAVNIK ter dr. Alija KOŠIR, profesorja na inštitutu za histologijo in embriologijo ljubljanske medicinske fakultete. Delo teh pionirjev na področju raziskovanja in zdravljenja raka pri nas in njihove izkušnje, predvsem pa vztrajna prizadevanja prim. dr. CHOLEWE in prim. dr. POGAČNIKA so dosegla, da se je tedanja banska uprava l. 1937 odločila ustanoviti »banovinski inštitut za raziskovanje in zdravljenje novotvorb«, ki je po opravljenih adaptacijah prostorov v stari vojašici, 1. avgusta 1938 začel sprejemati na zdravljenje rakave bolnike.

Kot lahko povzamemo iz njegove predzgodovine, sta onkološki inštitut rodila potreba in spoznanje, da se je moč učinkovito spopadati z rakom edinole z združevanjem znanja in orožja vseh medicinskih panog, ki jih ta bolezen zadeva, in le, če v to zajema njegovo celotno problematiko, od preprečevanja, odkrivanja in zdravljenja pa tja do rehabilitacije bolnikov po zdravljenju ter oskrbe bolnikov, ki jih ni moč rehabilitirati.

Poleg strmega naraščanja rakavih obolenj v naši republiki po vojni — saj se je število letno nanovo ugotavljenih primerov raka v tem obdobju več kot podvojilo — so širjenje inštituta terjali še drugi dejavniki: učinkovitejše zdravljenje in zaradi tega podaljšanje življenja bolnikov in več ponovnih zdravljenj, novi načini ugotavljanja in zdravljenja raka ter vse večja specializacija in super-

specializacija teh metod, ne nazadnje pa tudi potreba za raziskovalnim delom, ter k temu seveda še prepotrebno pedagoško, prosvetno in organizacijsko delo. Vse to so bile močne sile, ki so gonile, da se je inštitut kljub skrajno neugodnim prostorskim in drugim pogojem v 35 letih, lahko bi rekli, samorastniško razvil iz skromnega zametka v tako močno ustanovo, kot je danes, o čemer pričajo že samo naslenje številke:

- v začetku 28 bolniških postelj — danes 330,
- v prvem letu sprejetih 830 bolnikov — letos že blizu 5000,
- v prvem letu 9650 oskrbnih dni — letos že čez 115.500,
- prvo leto 290 ambulantnih pregledov — letos že čez 300.00,
- v začetku 24 uslužbencev — danes že nad 460,
- sprva 5 pravnikov, od teh 3 specialisti — danes 51 zdravnikov, od teh pa 35 specialistov in ki temu še 7 zdravstvenih delavcev z visoko strokovno izobrazbo.

Podobno dinamiko razvoja so po vojni doživljali tudi drugi taki zavodi v svetu, kar priča o uspešnosti koncepta takih centrov, ki omogočajo kompleksno diagnostiko in terapijo na enem mestu ter timsko delo specialistov raznih panog — kar je v obravnavanju rakovih bolnikov kategorična zahteva — s tem pa tudi učinkovitejšo, hitrejšo in bolj ekonomično zdravstveno oskrbo teh bolnikov. Hkrati nudijo taki centri pogoje za raziskovalno in pedagoško delo in so nosilci boja proti raku na svojem teritorialnem področju. Glede na relativno majhnost Slovenije, popoln center, z vsemi specialističnimi dejavnostimi v eni sami ustanovi in s koncentracijo vseh rakovih bolnikov v njej, seveda ne bi bil smiselen in racionalen. Zato tudi ni takih pretenzij inštitut nikoli imel. Z jasno začrtanim konceptom glede vrste in obsega njegovih dejavnosti se smiselno vgrajuje v koncept kliničnega centra, predstavlja jedro njegove onkološke službe in vozlišče timskega dela v obravnavi raka. Kljub upravni samostojnosti inštituta je naše najtesnejše sodelovanje s klinikami in inštitucijami medicinske fakultete že dolgoletna tradicija, ki jo vse bolj poglobljamo, tako na strokovnem, kot na raziskovalnem področju.

Zdaj pa še bežen pogled v **značilnosti razvojnih obdobj** našega inštituta. Že od vsega začetka je bila glavna zdravstvena dejavnost inštituta radioterapija, tj. zdravljenje z rentgenskim obsevanjem — teleradioterapija in zdravljenje z radijem — brahiradioterapija, poleg tega pa je imel tudi kirurgijo, ginekologijo, klinični laboratorij in eksperimentalne laboratorije ter dobro vpeljana zdravstveno administracijo z evidenčno dokumentacijo, ki je zagotavljala sistem periodičnih kontrolnih pregledov bolnikov po zdravljenju, kar je tudi ena od kategoričnih zahtev klinične onkologije.

Medvojno obdobje je dejavnost inštituta precej prizadelo in okrnilo. Med drugim je v oktobru 1942 umrl njegov prvi vodja dr. CHOLEWA, ki ga je na tem mestu nasledil prim. dr. Leo ŠAVNIK. Od osebja jih je nekaj odšlo v partizane ali so bili poslani v internacijo. Prišlo je nekaj novih zdravnikov, beguncev iz Štajerske, med njimi tudi kirurg pokojni dr. Jože ŽITNIK, ki je, kot znano, vso svojo dolgoletno dejavnost v inštitutu posvetil predvsem raku na dojki in smo zato v njegov spomin poiemnovali naš novi center za boleznij dojke. V inštitut je tedaj prišel tudi prvi rentgenolog specialist prim. dr. Sefarin VAKSELJ in prvi internist specialist, a slednji le za krajši čas.

Zanimivo je, da so že tedaj začeli misliti na gradnjo novega inštituta in izdelali zanj prve načrte, ki so še shranjeni v našem arhivu.

Po vojni, ko je medicinska fakulteta prevzela »šempetrsko kasarno«, je inštitut dosegel prvo občutnejšo prostorsko razširitev. Število postelj se je dvignilo čez 90, a kmalu jih je zopet primanjkovalo. Inštitut je bil tedaj na silo združen z rentgenskim zavodom v skupen »Rentgenološki in radiološki zavod« pod vodstvom prof. dr. Josipa HEBIENA. Vendar ne za dolgo. Na medicinski fakulteti se je decembra 1947 ustanovila katedra za onkologijo in radioterapijo — prva v Jugoslaviji in ena od še redkih na svetu. Predstojništvu katedre in s tem tudi inštituta je bilo poverjeno prof. dr. Leonu ŠAVNIKU (do njegove upokojitve v l. 1963, ko je bilo poverjeno meni). Inštitut se je tedaj preimenoval v »Onkološki inštitut«, a je ostal v sklopu združenih ustanov medicinske fakultete.

Kmalu po vojni smo prišli v inštitut štirje mlajši zdravniki — torej že druga generacija. Vso pezo **obnovitve**, krepitve in modernizacije inštitutskih strokovnih dejavnosti, hkrati pa še stalno naraščajočega števila bolnikov je nosilo vsega 7 zdravnikov do leta 1952, ko je postopno začela prihajati na inštitut že tretja generacija zdravnikov.

Obnoviti in modernizirati je bilo treba domala vse dejavnosti; uvedli pa smo tudi nekatere nove, ki so kasneje doživljale pomemben razvoj. Tako npr. citološka diagnostika in terapija z novimi citostatiki, dalje centralni register raka za Slovenijo z uradno ustanovitvijo na podlagi obveznega prijavljanja rakovih obolenj s 1. januarjem 1950, kar je tudi bila tedaj še velika redkost v svetu, nadalje npr. sestava bibliografskega kodeksa in uvedba kodiranja literature po njem — zameetek današnje INDOK službe.

Za obdobje, ki je sledilo, tj. od 1952—1960, je značilen predvsem **intenzivnejši razvoj posameznih strokovnih dejavnosti**. Omogočila ga je pridobitev novih kadrov, ki so se tem strokam lahko v celoti posvetili in se ob tem sami razvijali oziroma specializirali — tj. radioterapevtov, radiofizika, anesteziologa, citologa, biologa in epidemiologa. S tem je bila pogojena še druga pomembna značilnost za to obdobje, namreč **razvoj timskega stila dela** pri obravnavanju rakovih bolnikov. Postopno so se začeli redni rentgenski konziliji ter konziliji s specialisti iz stomatološke, otorinolaringološke, ginekološke in dermatološke klinike. Žal pa nam takega sodelovanja ni uspelo vzpostaviti s kirurgično in interno kliniko, vse tja do zadnjih let. Iz tega obdobja izvirajo tudi zametki naše radioizotopne diagnostike, ki se je do danes izredno močno razvila. Nadalje smo že tedaj uvedli fizioterapevtsko in medikosocialno službo.

Poseben razmah je v tem obdobju doživela naša **radioterapija**, zlasti ko smo si pridobili sodobnejše aparature za globinsko obsevanje, med katerimi velja omeniti predvsem »Betatron«, ki ga je nabavil Inštitut »Jožef Štefan«, saj smo s tem pospeševalnikom — prvi v Jugoslaviji — začeli obsevati naše bolnike l. 1955. Spomina vredno je v razvoju naše radioterapije to leto tudi zato, ker sta tedaj dve naši zdravnici opravili prvi specialistični izpit iz radioterapije v našem inštitutu; radioterapija se je tako uveljavila pri nas kot samostojna panoga medicine.

Že tedaj smo začeli misliti tudi na **organizirano onkološko službo v Sloveniji**, predvsem na omrežje onkoloških postaj ali dispanzerjev, ki naj bi skrbeli za bolj zgodnje odkrivanje raka in oskrbovali rakove bolnike zunaj bolnišnice oziroma po bolnišničnem zdravljenju. Izdelali smo programe za te dejavnosti in dali pobudo za njihovo ustanavljanje. Onkološki dispanzer v Mariboru še danes uspešno opravlja in razvija svojo dejavnost. Zaradi prevelike obremenjenosti naših kadrov z delom v inštitutu samem pa žal nismo mogli tem enotam dajati potrebne pomoči oziroma jih razvijati še naprej.

Ob koncu petdesetih let sta naš razvoj močno ovirali dve okoliščini, in to spet več kot pretesni prostori, poleg tega pa upravno-administrativna in seveda finančna vezanost na zavod Kliničnih bolnic, kjer pri tedanji upravi nikoli nismo našli dovolj razumevanja za naše specialistične potrebe kot multidisciplinarne ustanove.

Rešitev tedanje res že hude **prostorske stiske** nam je omogočila izselitev invalidskega podjetja »Soča« in Zavoda za rehabilitacijo invalidov iz naše sosesčine v »šempetrski kasarni«. S smotrno preureditvijo in adaptacijo izpraznjenih prostorov smo pridobili več kot 50 postelj, ustreznije prostore pa so dobile predvsem radijska in radioizotopna enota, operacijski oddelek in ambulante. K temu smo ob koncu l. 1961 pridobili še prvo telekobaltno obsevalno aparaturo, za katero pa je bilo treba zgraditi poseben bunker zunaj matične hiše.

Za osamosvojitve smo se potegovali več kot dve leti in končno uspeli. Z odločbo Izvršnega sveta z dne 1. avgusta 1961, torej prav na 23. rojstni dan inštituta je bil ta zopet ustanovljen kot samostojen zavod. Po osamosvojitvi je, lahko bi rekli, inštitut vzcvetel in začelo se je najbolj dinamično obdobje njegovega razvoja. Samostojno in prožno razpolaganje z našim dohodkom nam je omogočilo, da smo brez odlaganja vlagali sredstva ustrezno potrebam našega strokovnega in raziskovalnega razvoja, predvsem seveda v kadre in opremo.

Čeprav **raziskovanje** že od začetka dela inštituta nikoli ni povsem zamrlo, se vendar vse do šestdesetih let ni moglo prav razvijati, predvsem zato, ker strokovne dejavnosti kot njegova podlaga glede na mladi kader niso bile dovolj utrjene in je k temu še oskrba bolnikov sama vezala vse sile in sredstva. V začetku preteklega desetletja pa so razmere še toliko dozorele, da smo se lahko intenzivneje začeli usmerjati v raziskovanje. S sredstvi iz Sklada Borisa Kidriča, Zveznega sklada za raziskovalno delo, se je le-to zelo hitro razvijalo in rodilo pomembne sadove. Na podlagi tega je bil inštitutu z odločbo Republiškega sekretariata in raziskovalno delo in visoko šolstvo v maju 1964 tudi formalno priznan značaj znanstvenega zavoda. Poleg vse številnejših objavljenih znanstvenih del priča o živahni raziskovalni dejavnosti v tem obdobju npr. tudi podatek, da je od oktobra 1965 do junija letos, doseglo naziv doktorja znanosti 11 inštitutskih zdravstvenih delavcev, akademsko stopnjo magistra pa jih je doseglo 5. V letu 1971 je bil tim naših raziskovalcev nagrajen z nagrado Sklada Borisa Kidriča. Že več študentov medicine je prejelo Prešernovo nagrado za njihova raziskovalna dela, opravljena pri nas pod vodstvom naših mentorjev. V inštitutu je danes v delu kar 37 raziskovalnih tem.

Toda povrnimo se spet k našemu trajno perečemu problemu — prostorskim razmeram. S stvarnim predvidevanjem nadaljnjih potrebnih razširitev inštituta smo po studioznih analizah že leta 1961 izdelali strokovno programsko zasnovo za **gradnjo novega inštituta**. V tedaj sprejetem generalnem urbanističnem programu je bilo za novo poslopje inštituta predvideno prosto zemljišče na desnem bregu Ljubljance, vzhodno od »cukrarne«. S pomočjo sredstev republike so bili v letu 1965 že izdelani projekti, lokacija zagotovljena, sredstva za gradnjo že predložena Skupščini v odobritev; skratka, bili smo tik pred tem, da zasadimo lopato, ko bi ne prišlo do reforme finančnih omejitev. Zaradi zahtevnosti investicije za izgradnjo novega objekta kliničnih bolnic se je z zakonom o nadaljnji izgradnji kliničnega centra iz l. 1966, gradnja inštituta preložila na II. etapo, hkrati pa se je inštitutu zagotovila začasna uporaba 200 postelj v predvidenem novem posloppju kliničnega centra. Za kritje tedaj že skrajno nujne potrebe po posteljah je inštitut dobil v uporaba stavbo prejšnje »gluhonemnice«, ki smo jo z lastnimi sredstvi usposobili za naše potrebe sredi leta 1967.

Mimogrede naj omenimo, da je bil med časom najhujše posteljne stiske inštitut primoran zgraditi montažno leseno barako, na drugi strani Lipičeve ulice, in sicer z zmogljivostjo 24 bolniških postelj. Tako je inštitut skupaj z nanovo pridobljenimi posteljami v »gluhonemnici« dosegel v letu 1967 zmogljivost 267 postelj. S pridobitvijo »gluhonemnice«, ki smo jo poimenovali kot stavba »B«, pa so primernejše prostore dobile tudi nekatere naše strokovne enote, predvsem laboratoriji, v stari stavbi poimenovani tedaj stavba »A«, ter naša knjižnica, upravne, gospodarske in servisne enote v stavbi »B«.

Povečanje posteljnih zmogljivosti pa bi lahko logično zahtevalo tudi ustrezno povečanje zmogljivosti naših zdravstvenih služb in to predvsem radioterapije — najmočnejše med njimi. Hoteli smo pohiteti z rešitvijo tega perečega problema. Zato smo se usmerili v to, da bi kot prvi objekti na predvidenem zemljišču za novi inštitut na desni strani Ljubljane zgradili objekt za obsevalno zdravljenje-teleradioterapijo, zato imenovani »TRT objekt«. K temu naj bi se kasneje postopno dograjevali še drugi, tako da bi morda v 10 letih ves inštitut iz starih stavb prišel pod eno streho. Le-ta naj bi zagotavljala njegovo funkcionalno celovitost, ustrezno njegovemu načrtanemu konceptu, hkrati pa tudi bolj racionalno poslovanje kot je v sedanjih dislociranih, nefunkcionalnih objektih, ki so povrh še dotrajani in zahtevajo vsako leto znatna sredstva za vzdrževanje in obnavljanje.

Naša prizadevanja za rešitev našega prostorskega problema v tem smislu so imela tedaj zelo realno osnovo. Glavni projekti za TRT objekt so bili že izdelani, poleg tega pa so bila za njegovo gradnjo v l. 1968 na voljo že potrebna sredstva, in sicer sredstva, zbrana do tedaj v našem skladu za gradnjo novega onkološkega inštituta. Ta sklad smo ustanovili v decembru 1965, za kar so nam dali pobudo prispevki, ki so jih začele nakazovati inštitutu delovne organizacije in posamezniki iz svojega lastnega nagiba. Lahko bi trdili, da takega resnično spontanega referenduma za izgradnjo neke ustanove družbenega pomena, zgodovina Slovenije ne pomni. Žal pa ni dosegel zelenega namena. Z zakonom o prispevku SR Slovenije in o programu za izgradnjo kliničnega centra v Ljubljani, ki ga je sprejela Skupščina v maju 1971, se je namreč stvar obrnila drugače kot smo načrtovali in želeli. S tem zakonom je bilo odločeno, da se TRT objekt zgradi na levem bregu Ljubljane, na zemljišču kjer so sedaj stari objekti servisnih enot kliničnih bolnic. Namesto začasne uporabe 200 postelj v novi zgradbi kliničnega centra, kot je bilo predvideno v prejšnjem zakonu, je bila z novim zakonom inštitutu dana v trajno uporabo stavba prejšnje interne klinike, kar je seveda glede na določeno novo lokacijo bodočega TRT objekta smotno. Za obnovo in prepotrebno preureditev te stavbe je republika zagotovila in dala 40 % potrebnih sredstev. Tako smo bili prisiljeni, da za kritje drugih 60 % stroškov, konkretno v višini 500 milijonov starih dinarjev, uporabimo sredstva našega sklada za gradnjo novega inštituta. Stavba je bila obnovljena in potrebam ustrezno delno preurejena v jeseni 1972 in smo 23. oktobra vselili vanjo del naših bolnikov, pa tudi naše ambulante in še nekaj drugih enot. V njej smo našli prostore tudi za namestitev dveh rentgenskih aparatov, ki služita obsevalni terapiji za natančno določevanje lege tumorjev in sta več mesecev v zabojih čakala na namestitev v nedokončanem TRT objektu. Ne nazadnje velja še omeniti, da je inštitut v njej dobil končno tudi svojo predavalnico, ki mu je bila prepotrebna ne le za pouk študentov medicine, marveč prav tako za vse bolj naraščajoče pedagoško delo tudi za druge profile zdravstvenih delavcev in seveda za razne sestanke našega mnogoštevilnega kolektiva.

V tej stavbi — poimenovani stavba »C« — je inštitut pridobil 120 standardnih postelj, znatno bolj komfortnih, kot so v drugih dveh stavbah. Inštitut ima sedaj na voljo v vseh treh stavbah skupno, kot že rečeno, 330 standardnih postelj, ki pa ne zadoščajo več, saj nam ob »konicah« dnevni stalež že presega 360, in smo tako spet pri uporabi zasilnih postelj, tim. »zasilk«, usodi, ki spremlja inštitut že od njegovega začetka.

Vse k temu je treba priznati, da stavba C pomeni za inštitut znatno pridobitev, kajti z njo so bile omogočene prostorske rešitve tudi za hospitalne in nekatere funkcionalne enote v ostalih objektih. V stavbi A smo npr. lahko primerno uredili operacijski oddelek, vključno z oddelkom za intenzivno nego, ter oddelek za brahiradioterapijo. Tu je dobil prostor tudi imunološki laboratorij, ki razvija perspektivno dejavnost na področju imunodiagnostike in imunoterapije raka, in končno še »Center za bolezni dojke«, ki ga danes uradno odpiramo. Za vzpostavitev takega centra je dal pobudo prof. dr. Franc NOVAK, ki je bil tudi eden izmed prvih inštitutskih zdravnikov. Center naj bi služil najzahtevnejši diagnostiki raka na dojki — najpogosteljšega raka med našo žensko populacijo. S stavbo C pa je žal še v hujšo zagato prišla naša teleradioterapija. Iz teh dislociranih hospitalov, tj. stavb A, B in C morajo balniki hoditi peš ali pa jih prenašamo ali prevažamo kar na 4 med seboj oddaljene sedeže te terapije kot so: rentgenska terapija v prvem nadstropju stavbe A, telekobaltni aparat — »Theratron-80« (nabavljen iz sredstev našega sklada za gradnjo inštituta v l. 1969) v preurejeni grazi dvorišnega prizidka te stavbe, telekobaltni aparat — Gammatron I v posebnem bunkerju izven te stavbe, pospeševalnik »Beta-tron« v Inštitutu »Jožef Stefan«, k vsem tem pa prištejmo še peti, tj. sedež dveh že omenjenih lokalizacijskih rentgenskih aparatov v stavbi C, ki pa tudi nista prostorsko povezana.

Kar se tiče **izgradnje TRT objekta**, ki nam je pred štirimi leti spodletela, se naša tedanja zla predvidevanja žal uresničujejo: predvsem časovno zavlačenje zaradi potrebne izdelave povsem novih projektov, ki jih narekuje nova lokacija in zaradi še drugih zapletljajev s tem v zvezi, ter končno še znatno večji stroški, za katerih celotno kritje niti še nimamo zagotovila. Republika namreč jamči spet le za 40 % kritje, medtem ko naj bi drugo kot sofinancerji krile regionalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja, za kar pa si je seveda treba pridobiti njihov sporazum. Prav pred tem še nerešenim vprašanjem stojimo danes. Rešitev pa je nujna, saj bi še v zgodnji pomladi mogli začeti z gradnjo, če hočemo pravočasno spraviti pod varno streho nov pospeševalnik — naj sodobnejšo, dragoceno napravo za obsevanje, ki jo je inštitut nabavil delno iz sredstev sklada za gradnjo novega inštituta, delno iz lastnih sredstev (v skupnem znesku skoro milijardo starih dinarjev) kot lasten prispevek k investiciji za ta objekt. K temu naj še povemo, da smo zasnovali ta objekt tako, da predvideva prizidavo in nadzidavo objektov, ki bi morda kdaj v bodočnosti vendarle omogočili, da se vanje preselijo še druge naše enote iz »šempetrske kasarne« in »gluhonemnice«, s tem pa končno njihovo združitve, ki bi nam znatno olajšala delo, našim bolnikom pa nudila potrebno udobnost.

Ob koncu morda vendarle velja še posebej poudariti, da naša vztrajna, zagrizena prizadevanja za življenjski prostor inštituta v bistvu pomenijo **boj za osnovne pogoje učinkovitejšega zatiranja raka z vseh vidikov**. Ne smemo namreč spregledati, da pri tem ne gre le za golo življenje, marveč da so invalidnost, duševna prizadetost, socialna izločenost in socialni razkroj prav tako usodne posledice te bolezni. Žal, da te celotne prizadetosti, ki jo zaradi raka utrpi posameznik, družina in družba, še ne moremo predstaviti v bolj kvantitativnih me-

rilih, tako kot npr. obolevnost in umrljivost. Menimo pa, da jo javnost instiktivno in v soočenju s konkretnimi primeri že dokaj pravilno ocenjuje, odtod tudi njena materialna, predvsem pa stalna moralna pomoč in pripravljenost, da podpre naša prizadevanja.

Naš 35-letni jubilej naj bo ob priznanju in zahvali, tako delavcem inštituta kot drugim, ki so pripomogli k uspešnemu razvoju njegovih dejavnosti, hkrati tudi poziv vsem odgovornim družbenim dejavnikom za izdatnejšo podporo v našem boju proti raku.

Hvala!

Prof. dr. Božena Ravnihar, direktorica inštituta, poroča o razvoju inštituta

Prof. dr. Rado POLJANŠEK, predsednik Upravnega odbora Sklada za gradnjo in opremo onkološkega inštituta v Ljubljani

POROČILO O SKLADU ZA GRADNJO ONKOLOŠKEGA INŠTITUTA

Spostovane tovarišice in tovariši dragi gostje!

Dodeljena mi je izredna čast, da Vas v imenu upravnega odbora sklada za gradnjo onkološkega inštituta kot njegov predsednik od njegovega začetka leta 1965 toplo pozdravim in vas seznanim s stanjem sredstev.

Posamezniki in ustanove, vseh je bilo 9207, so nam do sedaj naklonili 11,955 000,00 N. din.

Milijarda starih din je bila zbrana v avgustu 1972. leta. Tako velika vsota, ki je spontano pritekla od posameznikov, kolektivov in ustanov, nas je podpirala v našem stremljenju po izboljšanju pogojev zdravljenja naših bolnikov. Zaupanje vsega prebivalstva pa nas je zadalžilo, da z darovanim denarjem gospodarimo razumno. Zato smo vsa sredstva nalagali in vezali v Ljubljanski banki in jih z njeno pomočjo angažirali za nabavo aparatov, ki so nam doslej in nam bodo tudi v bodoče služile za sodobno diagnostično in terapevtsko obravnavanje bolnikov.

Poleg »Theratrona«, operacijskih miz in operacijske svetilke smo v zadnjem času nabavili še:

- diagnostični rentgenski aparat »Siergraf«,
- rentgenski aparat za planiranje obsevanja — Simulator — »Ximatron«,
- transverzalni tomograf.

Nadalje smo prispevali pol milijarde starih dinarjev za adaptacijo stavbe C inštituta, to je bivše interne klinike, v kateri se sedaj nahajamo, ter še 58 milijonov starih din za opremo in ureditev prostorov »Centra za bolezni dojk«, katerega smo danes odprli.

Vabimo Vas, da si vse omenjene aparature in prostore po zaključku proslave 35-letnice obstoja onkološkega inštituta ogledate.

Seveda pa z nabavljeno aparaturo in adaptirnimi prostori še nismo zadostili vsem potrebam in zahtevam sodobnega onkološkega inštituta. Zato smo preostala sredstva angažirali kot predplačilo za linearni pospeševalnik — akcelerator, ki bo našo ustanovo zopet uvrstil med vodilne tovrstne ustanove v Jugoslaviji.

Vsa sredstva, ki bodo še dotekala, bomo uporabili za dokončno odplačilo omenjene najsodobnejše aparature in za gradnjo nove zgradbe, v katero bomo to aparaturo lahko namestili.

Dovolite mi, spoštovani gostje, da se Vam in po Vas vsem darovalcem, tako kolektivom kot posameznikom, pristrčno zahvalim za dosedanjo naklonjenost, razumevanje, zaupanje in pomoč.

Prosim Vas, pojasnite vsem darovalcem našo skrb za gospodarno ravnanje z zaupanimi prispevki. Kot dosedaj bo tudi vnaprej naša osnovna želja, da z nabranimi sredstvi brez odlašanja pripomoremo, da bodo bolniki z najusodnejšo boleznijo deležni sodobne in kulturne obravnave, predvsem pa sodobnega zdravljenja.

V imenu Upravnega odbora sklada za gradnjo onkološkega inštituta in Društva SR Slovenije za boj proti raku se Vam priporočamo za nadaljnjo moralno in materialno pomoč. Vaša naklonjenost nam bo pomagala dosežati nadaljnje uspehe v boju proti raku. — Hvala!

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE

Prof. dr. Rado POLJANŠEK
predsednik Upravnega odbora
Sklada za gradnjo inštituta

Spoštovani!

V trajno zahvalo vsem, ki so omogočili adaptacijo te stavbe v oddelku C onkološkega inštituta, kar nam dovoljuje, da del bolnikov, ki so bili do sedaj v nemogočih prostorih stare šempeterske vojašnice, namestimo v kulturnejše okolje, smo vgradili spominsko ploščo.

Prosimo našo sodelavko v najdaljšim delovnim stažem, tov. Franko GLAVAN, da to ploščo odkrije.

Odkritje spominske plošče v stavbi C

Tov. Franka GLAVAN
zdravstveni administrator

Izredno sem počaščena, da se po 30 letih nepretrganega dela v Onkološkem inštitutu in zanj odkrivam to spominsko ploščo.

Iz vsega srca želim, da bi bolniki, ki se bodo zdravili v prenovljeni stavbi, občutili vso skrb, katero jim posvečamo delavci inštituta, in uživali ugodnosti, katere so ji momogočili nesebični darovalci.

ZABELEŽKE GOSTOV V SPOMINSKO KNJIGO OB PROSLAVI 35. OBLETNICI ZAČETKA DELA INŠTITUTA

Kolik napredek po 35 letih! Žal tudi »napredek« v obolenjih

prof. ing. dr. Franc Avčín
prvi radiofizik v inštitutu
(honorarni) že od začetka

Čestitam k velikemu napredku in se zahvaljujem za ustvarjalno požrtvovalnost
delavcev inštituta

Vinko Hafner
sekretar Komiteja mestne
konfernce ZKS

S hvaležnostjo Medicinske fakultete za vse opravljeno delo in z najboljšimi
željami za izpolnitev načrtov

profesor dr. Čedomir Ravnik
dekan Medicinske fakultete

Z vašo že znano vztrajnostjo — smelo tudi v prihodnosti!

Janez Zemljarič
direktor Kliničnih bolnic

Gostje in člani kolektiva med svečanim delom proslave v predavalnici stavbe C

Z najboljšimi željami!

akademik prof. dr. Janez Milčinski
rektor univerze v Ljubljani

Čestitke in najboljše želje

dr. Stanko Lajevic
namestnik republiškega sekretarja
zdravstvo in socialno varstvo

Iskreno čestitam za dosežene velike uspehe, ki so bolj pomembni, ker so doseženi v težkih objektivnih delovnih pogojih, ki pa se postopomaboljšujejo, kar bo predvsem v prid pacientom.

dr. Srečko Koren predsednik
socialno zdravstvenega zbora
Skupščine SRS

Kolektivu Onkološkega inštituta čestitam na doseženih uspehih v korist naših bolnikov. Želim še v bodoče veliko uspehov.

Franc Leskovšek-Luka
član sveta federacije
Franc Kimovec-Žiga
član predsedstva Republiške
konference SZDL

Od 1938—1973 napredek, ki ga toplo pozdravljam

doc. d. Milan Perušek,
eden od petih zdravnikov
od začetka dela inštituta

Gostje in člani kolektiva med svečanim delom proslave v predavalnici stavbe C

Z nekoliko nostalgičnimi občutki v svoji stari hiši (domu), se veselim velikega uspeha in tako pomembnega za naš medicinski razvoj. Izražam najiskrenejše najboljše želje za nadaljnji razvoj slovenske onkologije.

prof. dr. Stanislav Mahkota
predstojnik Interne klinike I.

Ko sem pred 35 leti prisostvoval otvoritvi prvim zametkom onkološkega inštituta, sem se iskreno veselil strokovni dejavnosti prim. Cholewe in sodelavcev. Pri današnji proslavi z zadovoljstvom in velikim zadoščenjem ugotavljam, da je onkološke seme padlo ne le na plodna tla, marveč da je naša današnja onkologija tudi v pravih rokah!

akademik prof. dr. Bogdan Breclj
član sveta federacije

IZ PROSLAVE 35. OBLETNICE ZAČETKA DELA INŠTITUTA, KI JO JE ZA KOLEKTIV PRIREDILA SINDIKALNA PODRUŽNICA

Delavci Onkološkega inštituta, ki so do 31. 12. 1973 dopolnili 15 let dela v inštitutu in so bili zato ob 35. obletnici začetka dela inštituta nagrajeni.

Delavci	Datum začetka zaposlitve v inštitutu
ŠUMI Tatjana, dr. med., spec internist	1. 3. 1956
PLESNIČAR Stojan, dr. med., spec. radioterapevt, v. h. izr. prof., vodja teleradioterapevtske enote in imunološkega labor.	1. 7. 1956
BOŽIČ Tončka, zdravstveni statistik v Registru raka za SRS	1. 11. 1956
CEDILNIK Jože, laboratorijski tehnik v kliničnem laborator.	1. 3. 1957
ERJAVEC Marjan, dr. med., dr. sc., spec. radioterapevt, v. h. izr. prof., vodja radioizotopne enote	1. 3. 1957
ŠKAPIN Marija, bolniška strežnica v ambulanti	15. 3. 1957
MANOHIN Marija, zdravstveni administrator v sprejemni pisarni	1. 5. 1957
OGRINC Marija, vš. med. sestra-inštrumentarka v kirurški operacijski sobi	1. 8. 1957
PANGERC Mihaela, bolničarka na del. mestu srednje medic. sestre na hospitalnem oddelku	5. 8. 1957
SEFANEC Tončka, bolniška strežnica v ginekološki operacijski sobi	15. 8. 1957
NOGRAŠEK Judita, vš. rtg. tehnik pri teleradioterapiji	1. 11. 1957
SELAN Stanka, boln. strežnica na del. mestu pom. labor. tehnika v biokemičnem laboratoriju	5. 5. 1958
BOBNAR Štefka, pom. zdravstveni administrator-arhivar v zdravstveni administraciji	1. 6. 1958
MOČILNIKAR Ludvik, labor. tehnik v histološkem laborator.	2. 6. 1958
VUČNIK Sonja, zdravstveni statistik v zdrav. statistiki inštituta	1. 8. 1958

PLATNER Štefka, bolniška strežnica na del. mestu negovalke na hospitalnem oddelku	18. 8. 1958
LAH Aleksander, upravni referent, vodja ekonomske službe	1. 9. 1958
GRAŠIČ Slavica, zdravstveni administrator v zdravstveni administraciji	1. 9. 1958
KESSELER Majda, zdravstveni administrator v zdravstveni administraciji	1. 12. 1958
MAVRIČ Olga, dr. emd., spec. anesteziolog, vodja anesteziološke, analgezijske in reanimacijske službe	1. 1. 1959

V Ljubljani, 15. decembra 1973

Nagrajeni delavci, ki so dopolnili 15 let dela v inštitutu in med njimi direktorica inštituta, v prostorih Kluba poslancev

ZAHVALA IN PRIZNANJE

Vsem članov pripravljalnega odbora in vsem drugim spodaj navedenim delavcem, ki so z vnemo in požrtvovalnostjo sodelovali v pripravah proslave 35. obletnice začetka dela onkološkega inštituta ter s tem prispevali k njenemu zares lepemu uspehu in k ugledu inštituta, izražam v imenu vsega kolektiva iskreno zahvalo in priznanje.

predsednik pripravljalnega odbora
direktor inštituta:
prof dr. Božena RAVNIHAR

Člani pripravljalnega odbora:

BERGANT Bogomil, dipl. oec.
sr. ČEŠEK Maja
prof. dr. ERJAVEC Marjan
doc. dr. KOCIJAN Andrej
dr. KREMŽAR Marinka
dr. LINDTNER Jurij
doc. dr. LUKIČ Franc
NEČAK Svetozar
prof. dr. POLJANŠEK Rado
dr. REPOVŠ Dušan
SIMON Marijana
ing. STANČIČ Milivoj
ŠEKORANJA Mira
mgr. ŠKRK Janez

Drugi delavci, ki so sodelovali pri pripravah na 35. obletnico O. I.:

BEVEC Marija
dr. BENULIČ Tomaž
dr. BUDIHNA Marjan
ing. CEVC Primož
ČERNE Anica
ČORI Rahman
dr. DEBEVC Miha
DRNOVŠEK Vladimir
DŽAFIČ Behija

sr. FEGUŠ Malči
sr. GASPARI Duša
GERDINA Jože
GLAVAN Franka
mgr. ing. HABIČ Marko
HABINC Jože
HARISCH Matjaž
HARISCH Milica
ISTENIČ Toni

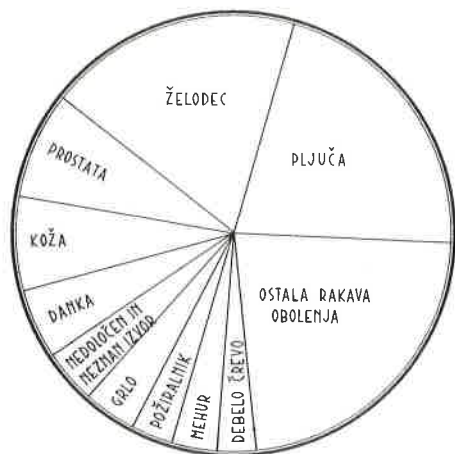
KIAUTA Dušica
sr. KLANČAR Francka
prim. dr. KLANJŠČEK Gojmir
KLEMENČIČ Marica
KOŠIR Marija
KREMŽAR Vili
LAH Aleksander
ing. LAH Mira
LOČAN Jožica
sr. LORBEEK Magda
sr. MENART Sonja
MIKAC Milan
dr. NAGLAS Marjan
NEMANIČ Katica
OBERSTER Drago
OSTANEK Tatjana
PAUNOVIČ Vera
PAVLINIČ Berta
PINTARIČ Anica

PLUT Tončka
PODRŽAJ Anica
mgr. PONIŽ Nataša
RECAJ Ibrahim
RIZVIČ Marija
SLAVIČ Feri
STRNAD Milena
dr. ŠOBA Erika
ŠTRUKELJ Breda
ŠUŠTAR Pavla
dr. US Jurij
VIDERGAR Milka
sr. VELEPIČ Marinka
VERBIČ Albin
ZDEŠAR Malči
ZGONC Marjan
ZILIČ Sonja
ZORMAN Anica
sr. ŽARGI Tatjana

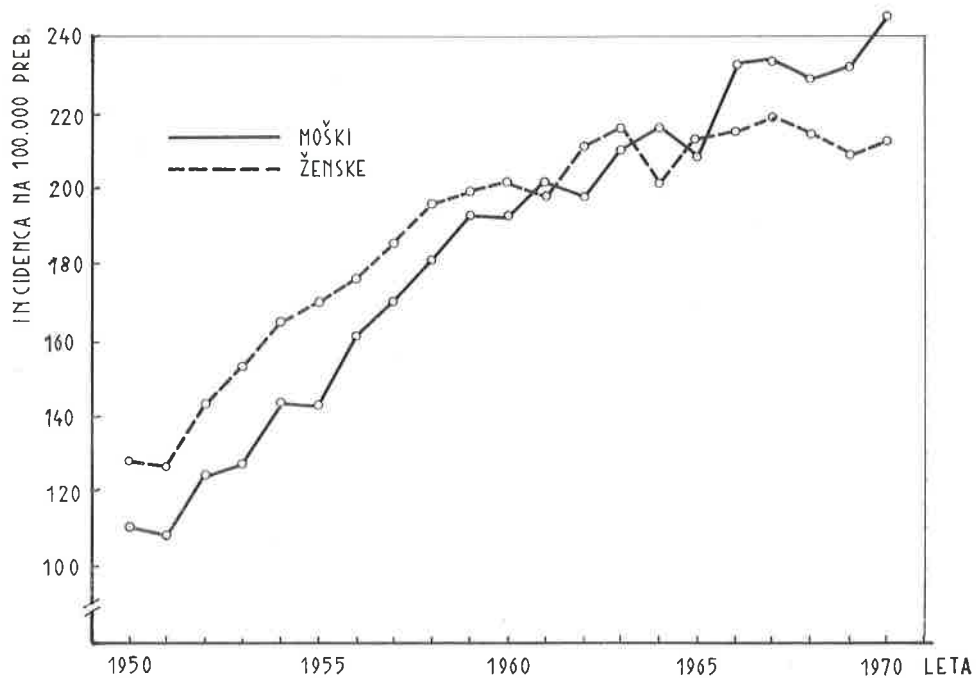
Gradivo iz razstave ob proslavi

MOŠKI

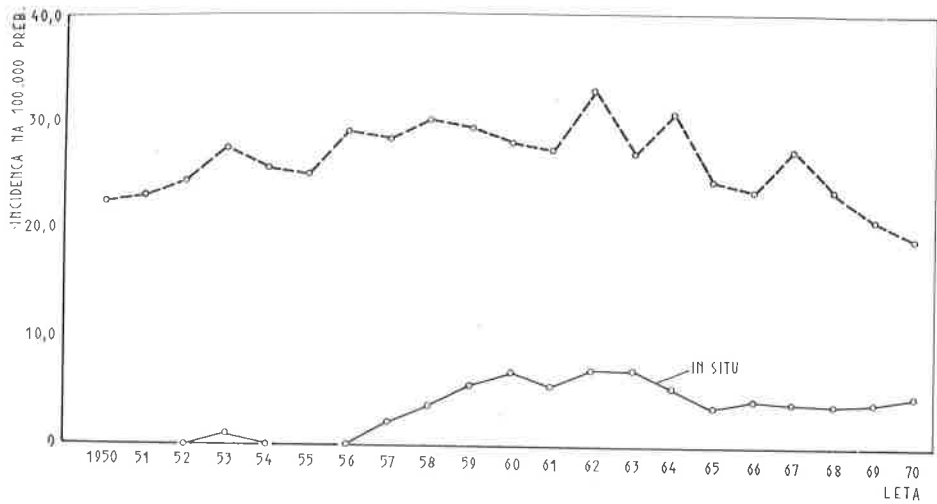
ŽENSKE

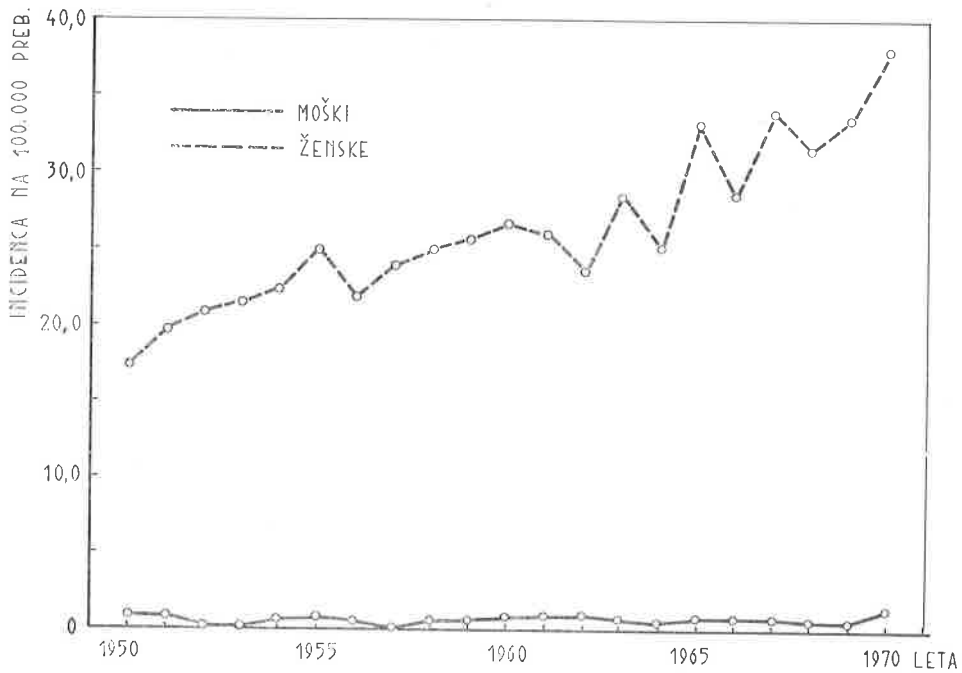
Delež najpogostejših rakavih obolenj po spolu; Slovenija, 1969—1970

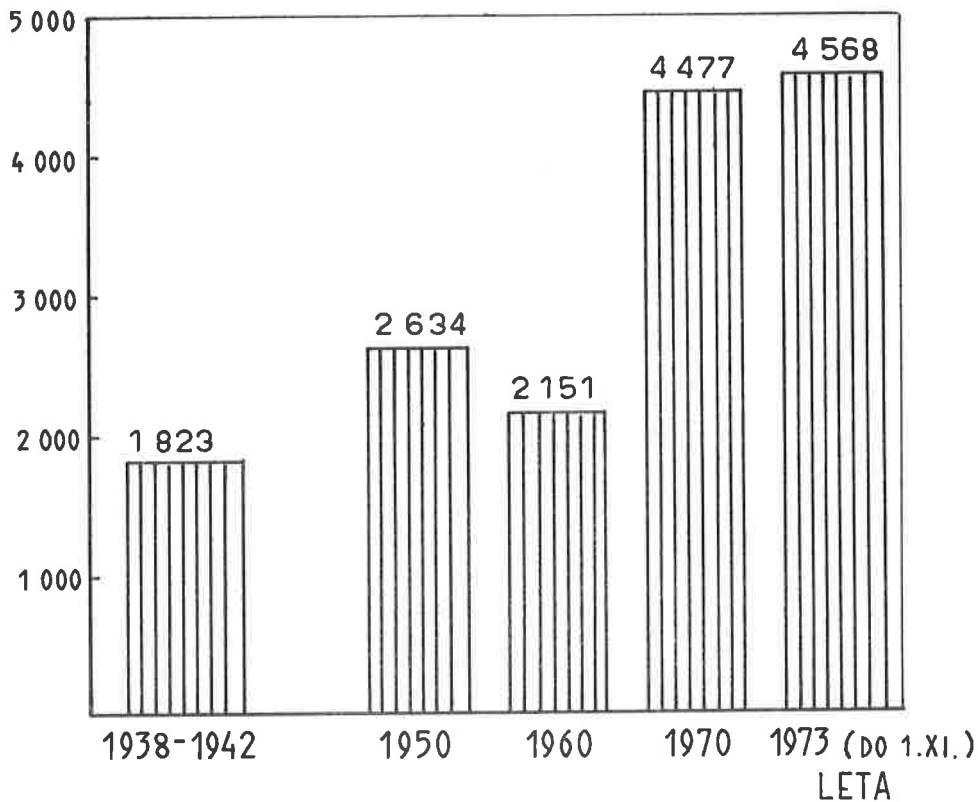
Trend letne incidence rakavih obolenj po spolu; Slovenija, 1950—1970

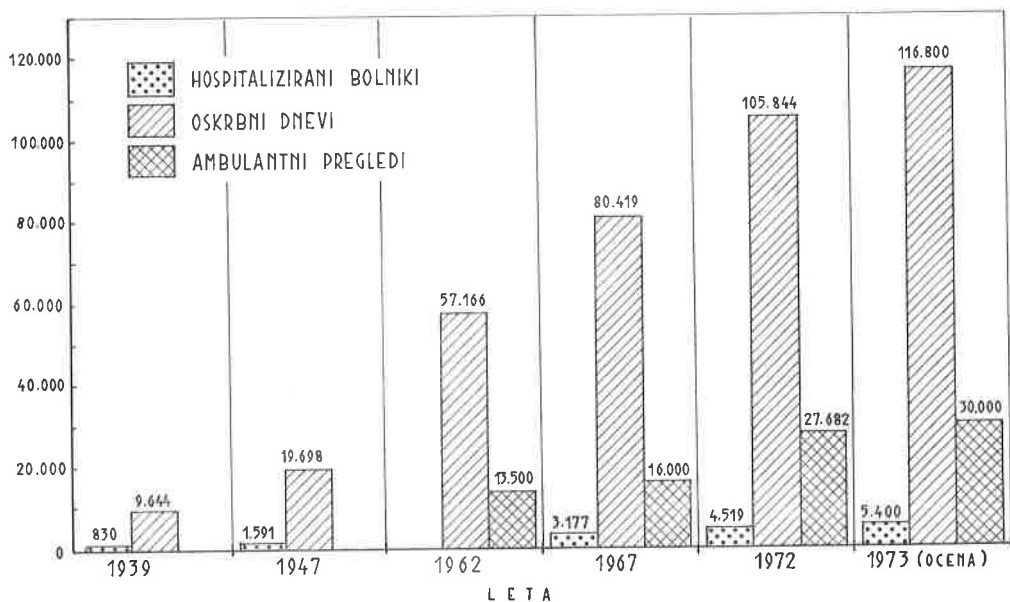
Trend letne incidence raka na vratu maternice; Slovenija, 1950—1970

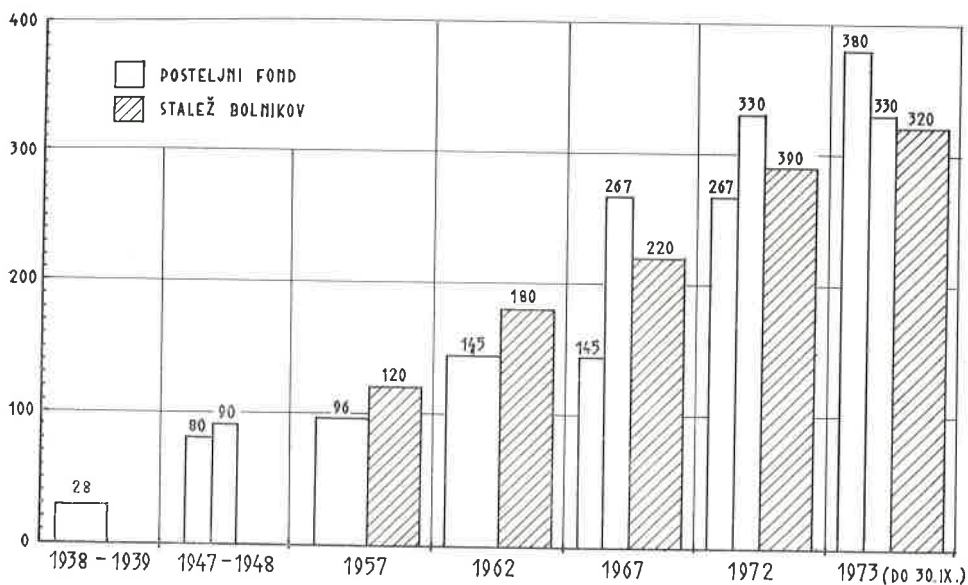
Trend letne incidence raka na dojki po spolu; Slovenija, 1950—1970

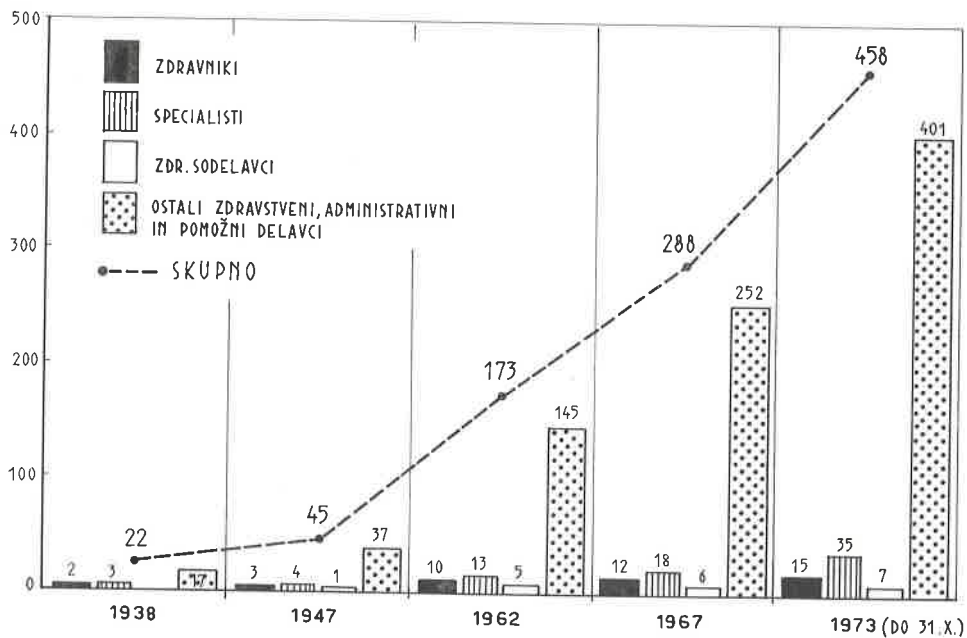
Število sprejemov v stalež (1938—1973)

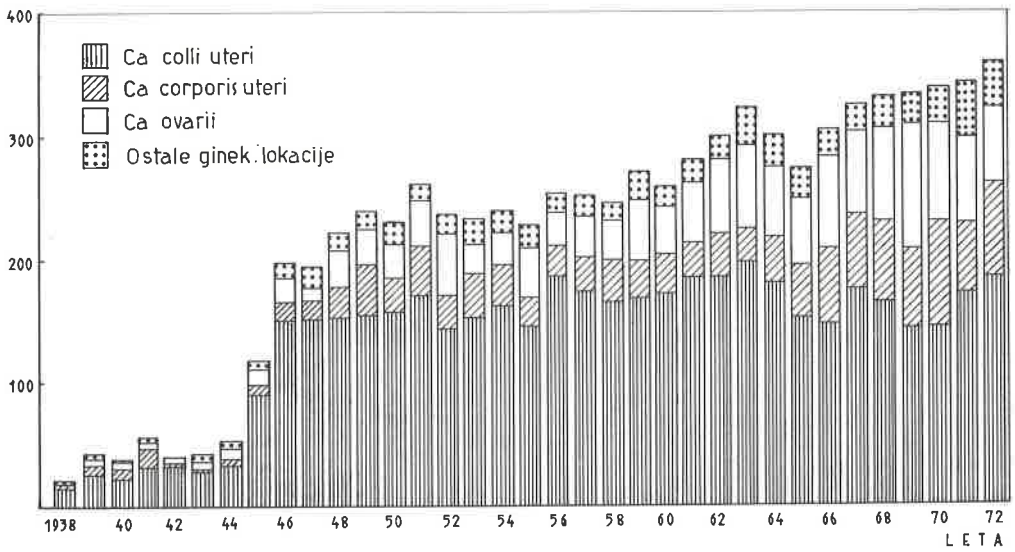
Hospitalizirani bolniki, oskrbni dnevi in ambulantni pregledi (1939—1973)

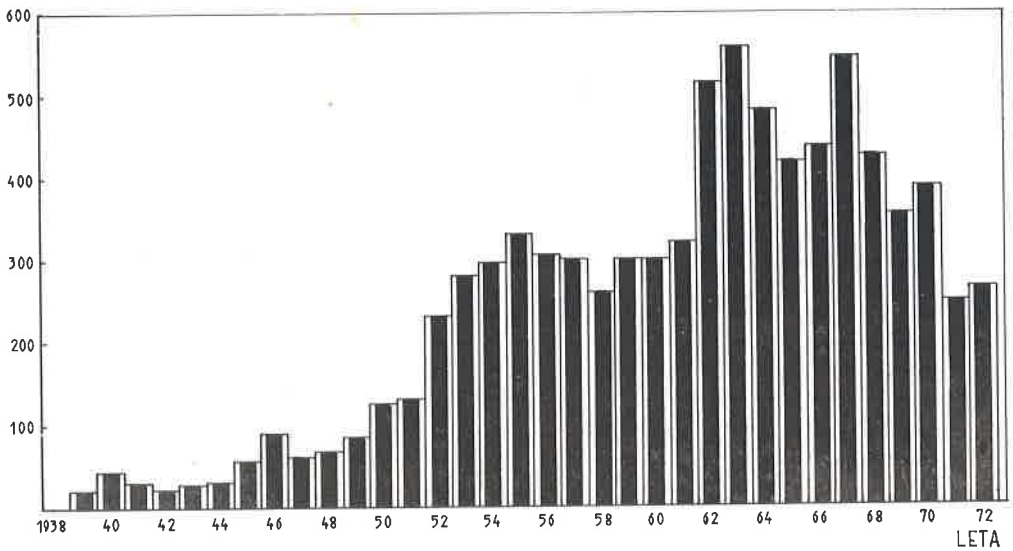
Posteljni fond in poprečni dnevni stalež bolnikov v letih 1938—1973

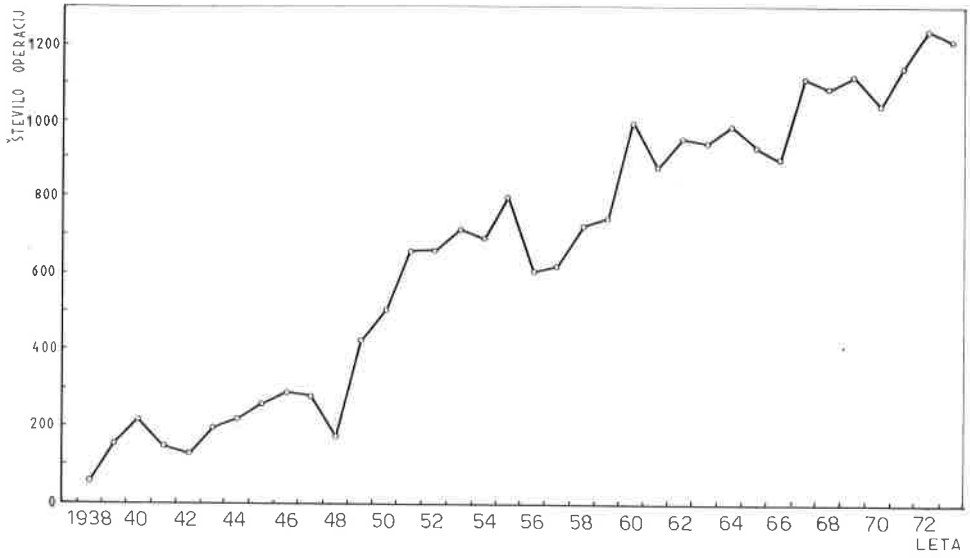
Osebe Onkološkega inštituta (1938—1973)

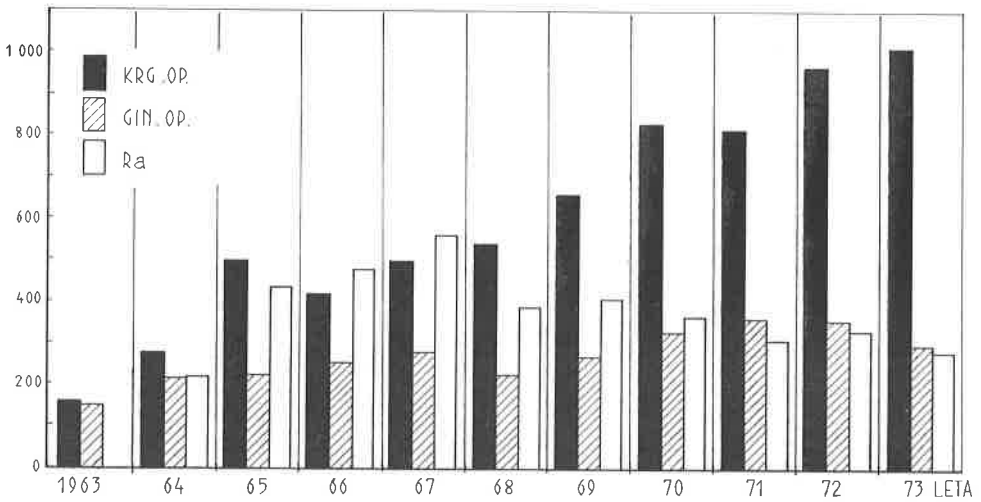
Sprejemi ginekoloških bolnic po diagnozah (1938—1972)

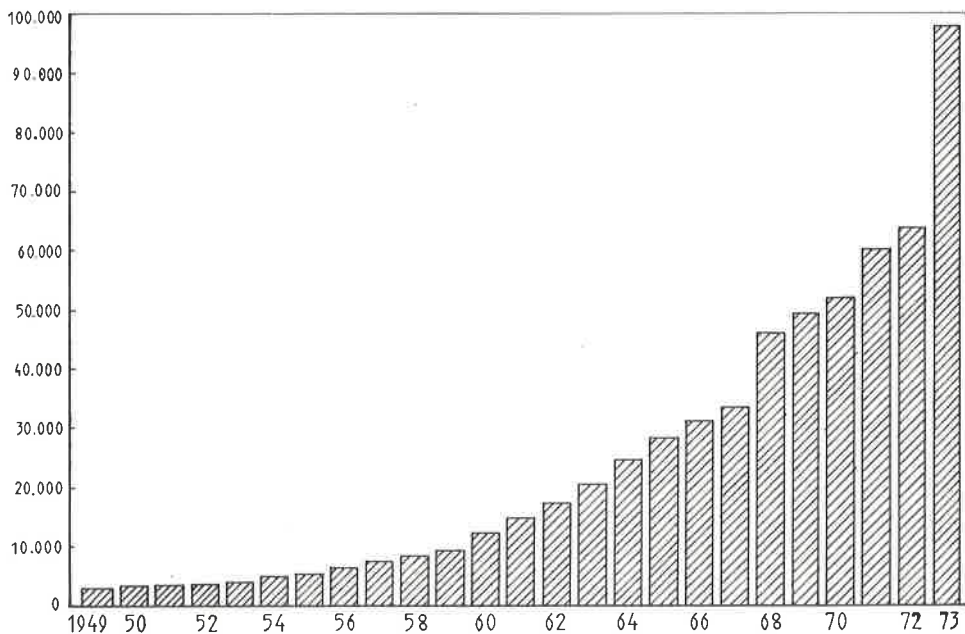
Aplikacija ginekološkega radija v letih 1938—1972

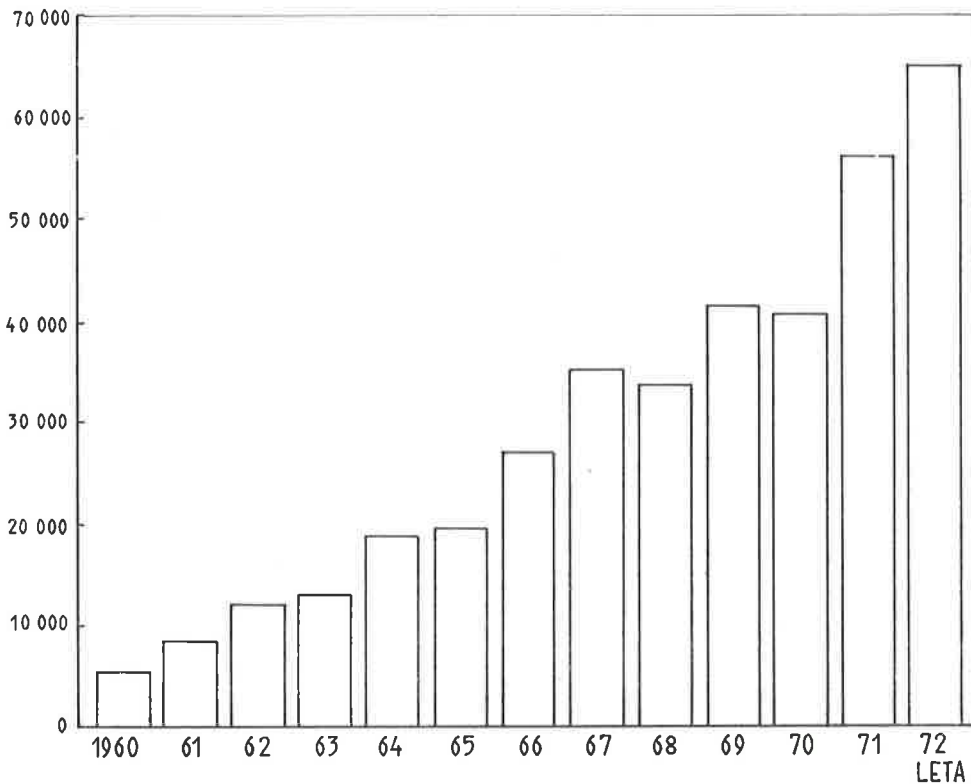
Število operativnih posegov od leta 1938 do 1973

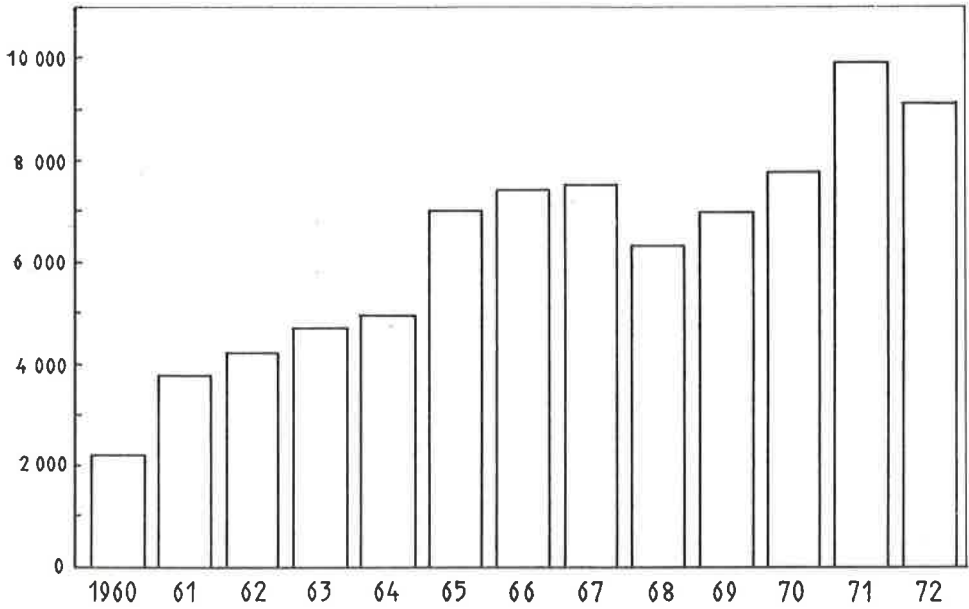
Anesteziološke storitve v letih 1963—1973

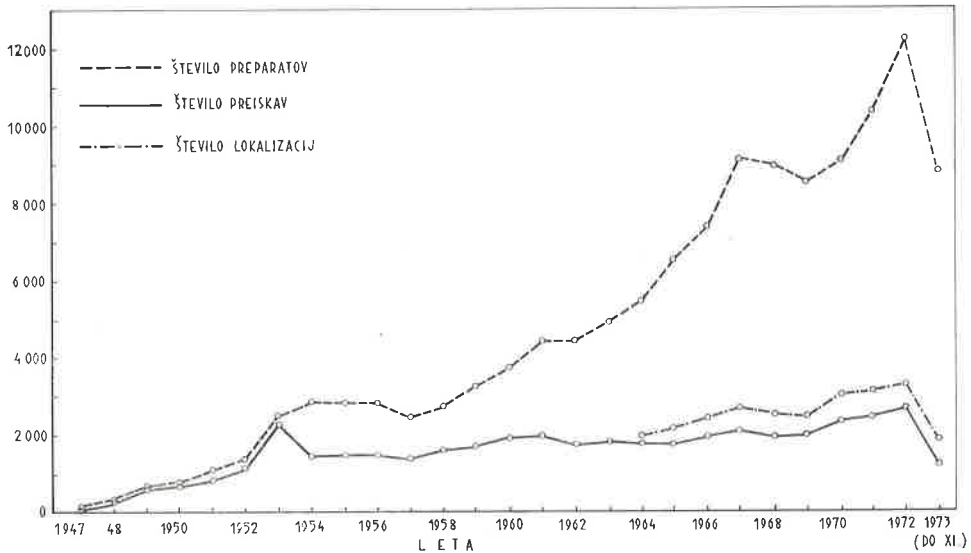
Hematološke preiskave v letih od 1949—1973

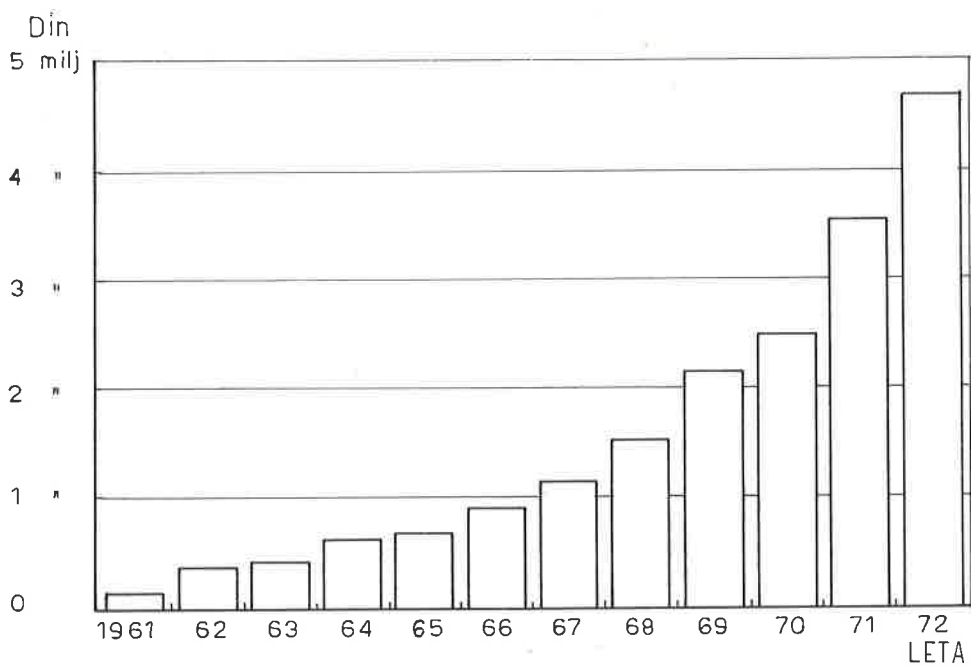
Število izvršenih biokemičnih analiz v letih 1960—1972

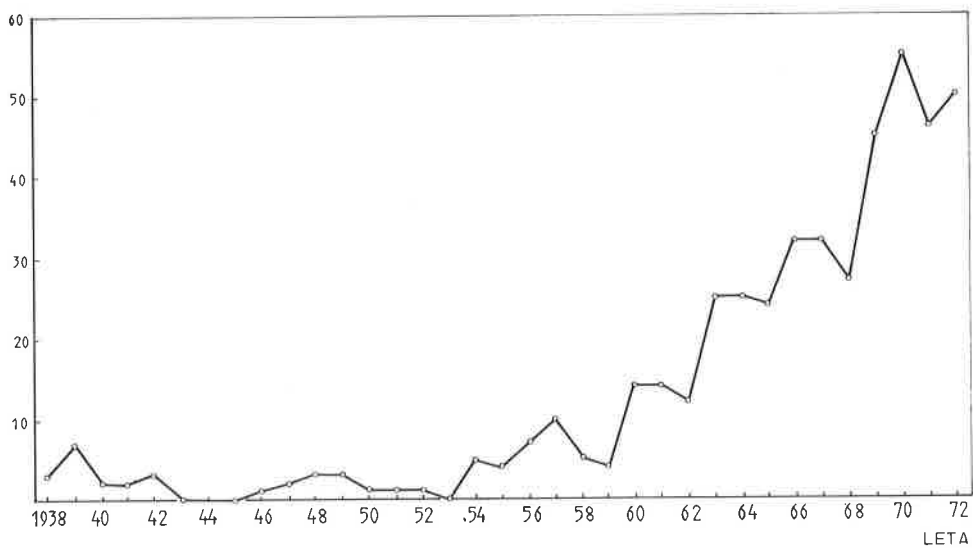
Število cilotoških preiskav v letih od 1960 do 1972

Število biopsij (št. preiskav oz. bolnikov, št. lokalizacij in št. preparatov) po posameznih letih od 1947. leta dalje

Poraba zdravil in zdravilnega materiala (1961—1972)

Objavljena strokovna in znanstvena dela v letih 1938—1972